

EIA

POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Mgr. Zuzana Malatincová:

Základní aspekty nové legislativy v oblasti IPPC (2)

Ing. Jiří Jungr:

IPPC v českém zemědělství - mýty a skutečnost (6)

prof. Ing. Josef Říha, DrSc:

**Posouzení nulové varianty JE Temelín podle protokolu
z Melku (11)**

Střípky (16)

Evropský seminář o důsledcích integrované prevence
ENVIKONGRES Brno 2002

Příloha

Udržitelný rozvoj v zemích Visegrádské čtyřky. (I)

Pražská iniciativa (II)

Základní aspekty nové legislativy v oblasti IPPC

**zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění,
o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů
(zákon o integrované prevenci)**

Mgr. Zuzana Malatincová

1. Výsledky legislativního procesu a aktuální stav legislativy

Ministerstvo životního prostředí zahájilo počátkem roku 2000 intenzivní legislativní práci na rozpracování věcného záměru zákona o integrované prevenci a omezování znečištění a o integrovaném registru znečišťování do tzv. paragrafované podoby návrhu zákona tak, aby mohl být předložen vládě do konce března 2001. Při přípravě návrhu zákona probíhala aktivní spolupráce s průmyslovými svazy jakožto zástupci těch, kterých se nová legislativa bezprostředně týká. S krajskými úřady, které budou podle zákona o integrované prevenci hrát klíčovou roli v řízení o vydání integrovaného povolení, byla navrhovaná právní úprava rovněž pečlivě diskutována.

Návrh zákona o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci) byl schválen vládou dne 6. června 2001 a poté předložen Parlamentu. Poslanecká sněmovna si vyhradila k projednání zákona 100 denní lhůtu s cílem věnovat této zcela nové právní úpravě dostatečnou pozornost. Návrh zákona doznal v této fázi formou komplexního pozměňovacího návrhu určitých změn, které se týkaly především institucionálního zabezpečení správního řízení a integrovaného registru znečišťování. Tyto změny v zásadě vyjadřují určitý kompromis mezi původními představami předkladatele a zájmy zástupců průmyslových svazů. Zákon byl nakonec Parlamentem schválen dne 5. února 2002 a dne 1. března 2002 vyšel ve Sbírce zákonů pod číslem 76/2002 Sb. K zákonu jsou v současné době postupně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů ve smyslu zmocnění obsaženého v § 47. K účinnosti zákona, který je stanoven (až na výjimku týkající se § 5 a 6) k 1. lednu 2003, se počítá s vydáním vyhlášky k provedení § 4 (podrobnosti žádosti o vydání integrovaného povolení) zákona a nařízením vlády k provedení § 27 zákona (podrobnosti systému výměny informací).

2. Hlavní cíl zákona o integrované prevenci

Zákon o integrované prevenci si klade za cíl aplikaci trvale udržitelného rozvoje pomocí maximální možné prevence průmyslového znečišťování všech složek životního prostředí. Smyslem zákona je též zavést informování veřejnosti o účincích na životní prostředí všech zařízení podle něj posuzovaných.

Zákon o integrované prevenci transponuje směrnici Rady Evropské unie 96/61/ES o integrované prevenci a omezování znečištění (směrnice o IPPC) a návazné rozhodnutí Evropské komise 479/2000/ES o implementaci Evropského emisního registru znečištění (rozhodnutí

o EPER). Zákon o integrované prevenci je nezbytným předpokladem pro vstup České republiky do Evropské unie, neboť tato problematika je stěžejním prvkem environmentální legislativy ES. Zároveň je nezbytným předpokladem pro splnění mezinárodních závazků, které Česká republika převzala.

Cílem zákona je mimo jiné také zpřehlednit, provázat a zjednodušit procesní postupy v rozhodování podle složkových zákonů v oblasti životního prostředí prostřednictvím tzv. integrovaného povolení, jehož výsledkem má být rozhodnutí o žádosti o vydání integrovaného povolení. Integrované povolení bude nahrazovat rozhodnutí, stanoviska, vyjádření a souhlasy, které jsou vyžadovány podle jiných právních předpisů, pokud je jimi dáván souhlas k provozu zařízení nebo k činnosti provozované v zařízení anebo pokud jsou neopomenutelným podkladem v rámci procesu povolování staveb (§ 126 stavebního zákona).

3. Základní charakteristika zákona

Zákon o integrované prevenci je zcela novou právní normou v oblasti ochrany životního prostředí, která ovšem nestojí vedle tzv. složkových zákonů (např. zákonů o ochraně ovzduší, o vodách, o odpadech, apod.) ale naopak na nich staví. Jedná se o velice křehkou konstrukci, kdy bez souběžné aplikace některých ustanovení tzv. složkových předpisů by byl systém IPPC v našich podmínkách zcela nefunkční. Návrh zákona předpokládá přímé novely výše uvedených právních předpisů tak, aby bylo zřejmé, že v případech, kdy se jedná o zařízení podléhající úpravě podle zákona o integrované prevenci, nebudou vydána rozhodnutí, stanoviska, vyjádření a souhlasy podle výše uvedených právních předpisů. Princip požadavku „přímých novel“ zabezpečuje cestu, jak se vyhnout duplicitám řízení, které by vyvolala kolize tohoto zákona a složkových předpisů. Jde tedy o tzv. kolizní normu. Význam složkových předpisů návrh zákona o integrované prevenci tedy nesnižuje, jejich ustanovení v hmotně-právních částech v plném rozsahu aplikuje, čímž naopak zdůrazňuje jejich nepominutelnost.

Zákon o integrované prevenci je zákonem horizontálním. Nejedná se ale o obecný předpis vůči tzv. složkovým předpisům (tím se liší od zákona o životním prostředí, který je horizontálním a zároveň obecným předpisem). Jedná se tedy o předpis speciální, jehož aplikace má přednost před použitím složkových zákonů. To znamená, že podle zákona o integrované prevenci se postupuje ve věcech, které jsou v něm výslovně upraveny. Tam, kde není předmětná otázka řešena zákonem o integrované prevenci, postupuje se podle příslušného složkového zákona. Je nutné si navíc uvědomit, že zákon o integrované prevenci se vztahuje pouze na vybraná zařízení (i když z hlediska ochrany život-

ního prostředí na zařízení významná), a proto se při povolování ostatních zařízení aplikuje nadále tzv. složkový přístup, pokud ovšem jejich provozovatelé nevyužijí možnost dobrovolně si zažádat o integrované povolení.

Jak již bylo výše naznačeno, zákon o integrované prevenci je především normou procesní povahy, která stanoví podmínky tzv. integrovaného řízení, jenž vyúsťuje ve vydání správního rozhodnutí. Ve vztahu ke správnímu řádu se jedná o zvláštní (speciální) právní předpis. Veškerá speciální (odlišná) ustanovení upravující správní řízení vedené podle zákona o integrované prevenci mají při aplikaci přednost před obecnou úpravou obsaženou ve správním řádu. Týká se to především lhůt, účastníků řízení, apod. Pro řízení podle zákona o integrované prevenci platí tudíž správní řád subsidiárně, tzn. pokud určitou otázku tento zákon speciálně neupravuje, postupuje se (podpůrně) podle obecné právní úpravy pro správní řízení.

Na základě předešlé charakteristiky zákona o integrované prevenci je nasnadě, že tuto právní normu, byť rozsahem nevelkou, nelze chápat izolovaně, naopak je nezbytné uvědomit si její dopady v širším kontextu. Ke správné aplikaci i interpretaci tohoto zákona se vyžaduje paralelní práce se všemi souvisejícími právními předpisy, a to zejména se složkovými zákony, které jsou v důsledku zákona o integrované prevenci novelizovány, a se správním řádem.

4. Působnost zákona a jeho hlavní principy

Pokud mluvíme o působnosti zákona, měli bychom se především zastavit u jeho působnosti věcné, osobní a časové.

Věcná působnost právní normy je daná společenskými vztahy, na které se vztahuje a které reguluje. V tomto případě lze obecně říci, že zákon reguluje provoz vybraných zařízení, kdy stanoví podmínky, které je nutno splnit k tomu, aby mohlo být zařízení provozováno. V předmětu zákona (§ 1 odst. 2 zákona) je věcná působnost rámcově vyjádřena. Můžeme se zde setkat i se subjekty, vůči nimž zákon působí (tzv. osobní působnost). Zákon o integrované prevenci se ve většině svých ustanovení vztahuje na všechny provozovatele zařízení, kteří vyhovují definici uvedené v § 2 písm. k). Přičemž to, co se rozumí zařízením ve smyslu tohoto zákona, je definováno v § 2 písm. a). Zjednodušeně řečeno, provozovatelem zařízení je fyzická nebo právnická osoba, která buď hodlá provozovat nebo provozuje zařízení uvedené v příloze č. 1 zákona. Provozovatel zařízení tedy musí plnit povinnosti, které mu zákon ukládá, a to zejména povinnost provozovat zařízení pouze na základě platného integrovaného povolení a v souladu s ním, hlásit příslušnému správnímu úřadu plánované změny zařízení apod. Zákon považuje za zařízení rovněž technickou a technologickou jednotku nebo jejich soubor, které nejsou uvedeny v příloze č. 1 zákona. Pokud provozovatel pro takové jednotky požádá o integrované povolení, ustanovení ukládající povinnosti provozovatelům zařízení se týkají i těch subjektů, které se rozhodnou dobrovolně podřídit nové právní regulaci. Je

ovšem na vůli těchto subjektů, zda-li si opatří všechna potřebná povolení podle stávajícího složkového přístupu anebo zda využijí možnosti získání jednoho integrovaného povolení v rámci jednoho řízení namísto několika jiných. Integrované řízení lze využít zejména v případech, kdy zařízení typově spadá pod jednu z kategorií uvedených v příloze č. 1, ale nedosahuje potřebnou kapacitu. Dále zákon ukládá některé povinnosti (oblast IRZ) i tzv. uživatelům registrované látky. Tento okruh subjektů je širší a zahrnuje v sobě i provozovatele zařízení.

Co se týče časové působnosti zákona, tento zákon v souladu s principem zachování právní jistoty stanoví svoji působnost do budoucna, a to k 1. lednu 2003, kdy nabývá účinnosti. § 5 a 6 vzhledem ke své povaze (potřeba vytvoření institucionálního zabezpečení povolovacího procesu) nabyly účinnosti již dříve, a to ke dni vyhlášení zákona ve Sbírce zákonů. S časovou působností souvisí i nutnost vyřešit střet staré a nové právní úpravy. K tomu slouží tzv. přechodná ustanovení (§ 42 až 44 zákona). Jejich podoba odráží jednak výsledky vyjednávání mezi Českou republikou a Evropskou unií, zároveň se ale do ní promítá obecná nutnost zabezpečit přizpůsobení provozu stávajících zařízení novým požadavkům. Vymezení zařízení v § 42 odpovídá definici existujících zařízení v čl. 2 bod 4 směrnice 96/61/ES. Zjednodušeně řečeno, jedná se o každé zařízení, které je v provozu nejpozději k 30. říjnu 2000 (jeden rok od nabytí účinnosti směrnice), přičemž žádost o stavební povolení musela být podána nejpozději k 30. říjnu 1999, tj. k datu účinnosti směrnice. Tato zařízení mají v souladu se směrnicí přechodné období do 30. října 2007.

Zařízení podle § 43 jsou z hlediska nabytí účinnosti zákona považována rovněž za existující zařízení, ale z pohledu směrnice 96/61/ES jde o zařízení nová, která by měla být provozována v souladu s touto směrnicí již po nabytí její účinnosti. Jedná se tedy o zařízení, která nespadají pod § 42, pokud k 1. lednu 2003 budou uvedena do provozu nebo bude pro ně alespoň vydáno stavební povolení. U těchto zařízení je nutno předložit nejpozději do 31. března 2003 žádost o integrované povolení.

Obě výše popsané skupiny zařízení mají tedy zákonem poskytnutou lhůtu, ve které musí požádat o integrované povolení.

Pro všechna ostatní zařízení platí, že jejich provozovatel bez integrovaného povolení nedostane stavební povolení.

Zákon o integrované prevenci stojí zejména na těchto základních principech:

- integrovaný přístup k povolování, který má za cíl zejména:
  - a) zvýšení prevence znečišťování životního prostředí jako celku,
  - b) zamezení přenosu znečištění z jedné složky životního prostředí do druhé,
  - c) zjednodušení administrativních procedur pro provozovatele zařízení podle tohoto zákona,
  - d) zvýšení právní jistoty vycházející z jednotného přístupu k ochraně životního prostředí.

- aplikace BAT při stanovování závazných podmínek provozu zařízení (emisní limity a technické ukazatele) a sledování jejich vývoje,

- zabezpečení účasti odborného subjektu (§ 5 a 6 zákona) na projednávání a posuzování žádosti o vydání integrovaného povolení,

- povinnost pravidelně kontrolovat plnění podmínek všech vydaných integrovaných povolení,

- sankcionování provozovatele při neplnění povinností uložených v zákoně,

- přístup veřejnosti k informacím (zřízení integrovaného registru znečišťování životního prostředí) a účast veřejnosti v povolovacím řízení (například institut zveřejnění žádosti o integrované povolení),

- výměna informací o nejlepších dostupných technikách v rámci ČR a mezi ČR a Evropskou komisí.

Do integrovaného řízení se promítá zejména zásada koncentrace a ekonomiky řízení. Stěžejní význam má také zásada materiální pravdy a vzájemného hodnocení důkazů.

5. Povolovací řízení

K dosažení integrovaného přístupu k povolování průmyslových zařízení mohou podle směrnice 96/61/ES vést tyto dva způsoby – vydání jednoho integrovaného povolení v jednom samostatném řízení nebo vzájemná koordinace více povolovacích řízení.

Zákon zvolil první způsob, tedy koncentraci do jediného řízení o vydání jednoho integrovaného povolení, jehož výsledkem by mělo být vydání integrovaného rozhodnutí, popř. zamítnutí žádosti o jeho vydání. Jak již bylo výše naznačeno, toto jedno povolení nahrazuje celou řadu v současné době vydávaných správních aktů (povolení, souhlasů, vyjádření, stanovisek apod.) podle jednotlivých složkových zákonů a dochází tím k nahrazení celé řady správních řízení řízením jedním.

Řízení je zahájeno podáním žádosti příslušnému úřadu. Tím je ve většině případů kraj v přenesené působnosti (krajský úřad). Výjimku tvoří případy, kdy se povoluje provoz tzv. zařízení s přeshraničním vlivem. V těchto případech vydává integrované povolení příslušné Ministerstvo životního prostředí.

Úřad má určitou lhůtu k prověření úplnosti žádosti, tedy ke kontrole, zda žádost odpovídá požadavkům § 4 návrhu zákona. Podrobnosti ohledně náležitostí žádosti, jako jsou vzor žádosti, rozsah a způsob jejího vyplnění (tedy formulář žádosti), by měl stanovit prováděcí právní předpis (vyhláška Ministerstva životního prostředí), jenž se v těchto dnech připravuje. Je třeba zdůraznit, že kvalitně zpracovaná žádost je stěžejní a může velmi urychlit a zjednodušit celé řízení. Součástí žádosti je i návrh podmínek integrovaného povolení. Vychází se zde nejen z předpokladu, že provozovatel sám zná své zařízení nejlépe, ale i ze zahraničních zkušeností.

Pokud je žádost úplná, úřad ji zveřejní. K zveřejňování žádosti se kromě tradičního institutu úřední desky obligatorně využívá i elektronické zveřejnění na portálu veřejné

správy. S ohledem na rozsah a odbornost žádosti (její součástí mohou být i různé odborné nákresy, mapy apod.) se na úřední desce a na portálu veřejné správy zveřejňuje pouze stručné shrnutí podstatných údajů žádosti všeobecně srozumitelným způsobem (§ 4 písm. d) návrhu zákona) a zároveň informace o tom, kde a kdy lze do žádosti nahlížet a pořizovat z ní opisy, výpisy, případně kopie. S povinností úřadu zveřejnit žádost koresponduje právo každého vyjádřit se k žádosti.

Tuto kategorii vyjádření je však třeba odlišit od vyjádření subjektů zákonem přesně stanovených. Vedle účastníků řízení se jedná o subjekty, které by se měly podílet na odborné úrovni celého řízení. Těmto subjektům úřad rozesílá žádost po prověření úplnosti žádosti současně se zveřejněním žádosti. Kromě účastníků řízení se jedná o příslušné správní úřady a tzv. odborně způsobilou osobu (§ 5 a 6 zákona).

Příslušné správní úřady se k žádosti vyjadřují především z hlediska odbornosti. Jsou to v zásadě úřady, které by jinak vydávaly dílčí „složkové“ správní akty (nebo akty v oblasti veterinární péče či lázeňství). Ve svých vyjádřeních hodnotí navržené podmínky povolení, respektive navrhuje další podmínky provozu z hlediska své působnosti, tedy ochrany příslušné složky. Tato vyjádření nemají závaznou povahu, neboť by jinak ani nemohlo dojít ke skutečné věcné integraci podmínek provozu z hlediska životního prostředí jako celku a zavedení nového integrovaného řízení by pozbylo smysl. Jedinou výjimku tvoří podmínky uvedené ve vyjádření krajského hygienika, které se dotýkají zájmů chráněných zákonem o veřejném zdraví, a které musí být do integrovaného povolení v celém rozsahu převzaty. Pro správní úřad vydávající integrované povolení jsou tato vyjádření důležitým podkladem pro vydání integrovaného povolení, a musí se s nimi, mimo jiné, vypořádat v odůvodnění svého rozhodnutí.

Vedle odborných vyjádření příslušných správních úřadů zákon vyžaduje i odborné stanovisko, které by posuzovalo žádost komplexně. Takovýto odborný podklad by podle zákona měla zpracovávat odborně způsobilá právnická osoba.

Na základě jednání v Poslanecké sněmovně došlo v zákoně, na rozdíl od vládního návrhu, ke změně pojetí vybudování odborného zázemí pro výkon státní správy v oblasti integrované prevence. Odborné zázemí by mělo být garantováno prostřednictvím příspěvkové organizace řízené Ministerstvem životního prostředí, která se považuje za odborně způsobilou osobu přímo ze zákona, nebo prostřednictvím jiné právnické osoby zapsané po prokázání předepsaných požadavků do Seznamu odborně způsobilých osob. Správní úřad by měl mít v řízení na výběr vyžádat si vyjádření od jednoho z výše uvedených subjektů podle vlastního uvážení.

Vyjádření odborně způsobilé osoby je ze zákona obligatorní, nelze tedy rozhodnout bez něj, neboť by došlo k porušení procesních požadavků zákona, který se tímto institutem snaží posílit odbornou úroveň celého procesu. Odborně způsobilá osoba by měla hrát úlohu odborného garanta, neboť se jedná o velmi náročné řízení, vyžadující nejen znalost problematiky ochrany jednotlivých složek

životního prostředí, ale především jednotlivých odvětví průmyslu případně zemědělství, nejlepších dostupných technik a tzv. dokumentů BREF, které charakterizují stav nejlepších dostupných technik pro jednotlivá průmyslové a zemědělská odvětví. Všechny tyto podklady jsou nezbytné pro stanovení podmínek integrovaného povolení v souladu s § 14 vládního návrhu zákona. Odborně způsobilá osoba by tedy měla hodnotit žádost ze všech výše uvedených hledisek. Vyjádření odborně způsobilé osoby se zveřejňuje obdobně jako žádost.

Správní úřad rozhoduje na základě výše uvedených vyjádření (tedy vyjádření veřejnosti, vyjádření účastníků řízení, vyjádření příslušných správních úřadů a vyjádření odborně způsobilé osoby, přičemž se s nimi musí v odůvodnění svého rozhodnutí vypořádat. Ještě jednou je třeba zdůraznit, že rozhodování je čistě v kompetenci tohoto úřadu, který není žádným z vyjádření vázán (kromě stanoviska krajského hygienika). Úřad je však vázán zásadou materiální pravdy, a proto pokud chce rozhodnout v rozporu s odborným vyjádřením odborně způsobilé osoby, případně příslušných správních úřadů, musí to řádně a odborně zdůvodnit a především doložit (např. jiným na vlastní náklady obstaraným odborným posudkem). Dalším důležitým prvkem řízení je ústní jednání k projednání žádosti, kterého se vedle účastníků řízení účastní zástupci příslušných správních úřadů a odborně způsobilé osoby. Toto jednání úřad svolává po obdržení všech vyjádření. Samotné rozhodnutí úřad vydá v zákonem stanovené lhůtě. Celková doba řízení se odhaduje na cca 6 měsíců. V rámci tohoto časového prostoru se musí úřad vypořádat se všemi druhy vyjádření a nařídít ústní projednání žádosti, jehož výsledky mohou mít pro konečnou podobu rozhodnutí též zásadní význam.

Proti vydanému rozhodnutí se lze v obecné lhůtě odvolat. V případě, že v I. stupni rozhoduje Ministerstvo životního prostředí (tzv. přeshraniční vlivy), může provozovatel zařízení proti rozhodnutí podat rozklad. Na odvolací řízení, jakož i na řízení o rozkladu, se vztahují příslušná ustanovení správního řádu. Jedinou výjimku tvoří § 13 odst. 7 zákona, ve kterém se předpokládá speciální postup, který následuje po obdržení odvolání (rozkladu) odvolacím orgánem, který spočívá v zapojení dalších resortů do procesu posuzování důvodů odvolání (rozkladu) v rozsahu jejich působnosti.

Na závěr je třeba zasadit řízení o vydání integrovaného povolení do kontextu územního a stavebního řízení. Svou povahou se jedná o řízení, kterým se stanoví podmínky provozu zařízení, má tedy nejbližší ke kolelaudačnímu řízení. Nicméně, podmínky provozu budou mít ve většině případů vliv na samotnou stavbu, a proto je třeba vázat vydání integrovaného povolení nejpозději před vydáním stavebního povolení tak, aby zde nedošlo k rozporu. Pro tento okamžik hovoří i fakt, že většina správních aktů, které integrované povolení nahrazuje, se vydává ve fázi před stavebním povolením. Nic však provozovateli nebrání obstarat si integrované povolení již před územním rozhodnutím, musí však být v této fázi schopen podat úplnou žádost o vydání integrovaného povolení a tedy mít poměrně detailní znalosti o budoucím zařízení a jeho provozu. Zároveň musí žada-

tel zvážit i riziko vzniku nových okolností a skutečností, které by mohly vést ke změně zařízení před jeho uvedením do provozu a tedy i ke změně integrovaného povolení. Ze zákona dále vyplývá (§ 46 odst. 1), že pokud si provozovatel zařízení zažádá o integrované povolení po nabytí právní moci územního rozhodnutí, správní akty vydané již předtím se nenahrazují. Pokud si ale provozovatel zařízení zažádá o integrované povolení před vydáním územního rozhodnutí, nahrazují se i ty správní akty, které jsou vydávány ve fázi územního rozhodnutí. Jedná se pochopitelně pouze o ty správní akty, jenž jsou vyjmenovány v příslušných novelách souvisejících zákonů (část druhá až desátá zákona).

6. Integrovaný registr

Zákon zřizuje k zajištění informování veřejnosti celorepublikový integrovaný registr znečišťování životního prostředí (IRZ), který má sloužit i příslušným správním úřadům. Tento registr má umožnit integraci sběru, zpracování a zveřejňování informací o ohlašovaných látkách a zpracování hlášení o aplikaci integrované prevence pro Evropskou komisi.

IRZ je určen k plnění dvou základních funkcí:

1. zajišťuje soulad s požadavky rozhodnutí Evropské komise o zavedení Evropského registru emisí znečišťujících látek (EPER),

2. umožňuje vytvoření registru jako moderního nástroje přinášejícího ulehčení a výhody průmyslu i státní správě neboť směřuje k integraci ohlašovacích povinností podle složkových zákonů (o ovzduší, o vodě a o odpadech) do jednoho registru. V reálu to znamená, že ten provozovatel, na kterého se tato povinnost bude vztahovat (podle zákona „uživatel registrované látky“), bude ohlašovat jedním formulářem na jedno místo data jinak nutná do čtyř registrů – EPER, REZZO, HEIS a ISO. Datum pro splnění první ohlašovací povinnosti za předchozí kalendářní rok bylo v Parlamentu ČR odloženo o 1 rok, k 15. únoru 2005.

K provedení IRZ je počítáno s vydáním dvou nařízení vlády a jedné vyhlášky.

7. Závěr

Zákon o integrované prevenci, jakožto právní předpis přinášející do českého právního systému zcela nový přístup k povolování významných průmyslových zařízení, nelze chápat jako nástroj v rukou „mocných“ úředníků, jak způsobit další komplikace investorům, respektive provozovatelům zařízení při povolování těchto zařízení. Jednoznačným cílem zpracovatelů zákona bylo v souladu s právem ES zjednodušit stávající povoloovací procedury a harmonizovat v co nejrychlejší době české požadavky na provoz vybraných zařízení s těmi evropskými, aby byly co nejdříve odstraněny překážky na trhu s Evropskou unií a byla zaručena potřebná konkurenceschopnost českých podniků.

Mgr. Zuzana Malatincová
legislativní odbor MŽP
e-mail: Zuzana_Malatincova@env.cz

IPPC v českém zemědělství – mýty a skutečnost

Ing. Jiří Jungr

Spolu s blížícím se referenčním datem vstoupení České republiky do EU se stále častěji diskutuje o vlivu této události na české podnikatele. Objevují se články o zavádění jednotlivých směrnic, rozhodnutí a nařízení Evropské komise, o přípravě a přijímání nových českých zákonů a prováděcích předpisů, které s implementací evropských právních norem souvisí. Častým problémem těchto příspěvků ovšem zůstávají drobné nepřesnosti při výkladu, které ovšem díky svému velkému počtu nakonec nezřídka zcela zkreslí smysl celé informace.

V tomto článku bych se proto rád zaměřil na problematiku integrované prevence a omezování znečištění a pokusil se vyjasnit některé otázky, které byly v minulosti v tisku ne zcela správně interpretovány. Integrovaná prevence a omezování znečištění (Integrated Pollution Prevention and Control – IPPC) je nový přístup k ochraně životního prostředí, jehož smyslem by mělo být postupné nahrazení dosud převládajícího rigidního přístupu k omezování emitovaného (vypouštěného) množství znečišťujících látek. Doposud byly stanovovány emisní limity pro každou látku zvlášť, většina předpisů chránila pouze jednu složku životního prostředí (ovzduší, povrchové vody) nebo činnost (nakládání s odpady, čištění odpadních vod) a nezhledňovala vzájemné souvislosti (např. malé snížení emisí do ovzduší bylo někdy dosahováno za cenu velkého nárůstu množství vznikajících odpadů.) Smysl IPPC je neřešit znečišťování životního prostředí instalací tzv. koncových čistících zařízení (end of pipe technologies), jako jsou různé filtry nebo čistírny odpadních vod, ale předcházet samotnému vzniku znečišťujících látek úpravou výrobní technologie, změnou systému řízení, vzděláváním pracovníků atd.

Základní principy IPPC jsou popsány ve Směrnici 96/61/EC, která stanovuje požadavky, jež musí všechny členské státy EU splňovat. Tyto požadavky byly převedeny do české legislativy zákonem 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), který nabyl platnosti 1. března 2002 a jehož převážná část vstoupí v účinnost (tj. začne být vymahatelná) od 1. ledna 2003. Zákon stanoví, že od 1. 1. 2003 budou muset všichni provozovatelé zařízení definovaných v příloze č. 1 zákona žádat o tzv. integrované povolení. Pokud pro předmětné zařízení bylo vydáno stavební povolení před 30. říjnem 1999 a zařízení bylo zároveň uvedeno do provozu (zkolaudováno) do 30. října 2000, pak jde o stávající zařízení a jeho provozovatel bude muset získat integrované povolení do 30. října 2007. Pokud bylo zařízení povoleno nebo zprovozněno později, pak jde o takzvané nové zařízení a provozovatel bude muset v tomto případě požádat o integrované povolení nejpozději do 31. března 2003. U zařízení, pro která bude investor žádat o stavební povolení po 1. lednu 2003, bude muset integrované povolení předložit jako podklad stavebnímu úřadu ještě před vydáním stavebního povolení.

Řízení o vydání integrovaného povolení se řídí správním řádem a zákonem 76/2002 Sb., o integrované prevenci. Vzhledem k tomu že tato problematika je vcelku přehledně popsána v zákoně samotném a na druhé straně některé podrobnosti je ještě nutno upřesnit (musí být vydány prováděcí předpisy k zákonu, které jsou sice připraveny, ale v připomínkovém řízení ještě mohou být změněny; právě se rozbíhá práce Agentury integrované prevence, která bude v procesu hrát významnou roli, atp.), proto se v tomto článku nebudu věnovat podrobnému popisu celého procesu přípravy a vydání integrovaného povolení.

Rád bych se ale zmínil o některých četných otázkách provozovatelů, které bývají často nepřesně zodpovídaný.

Hojným předmětem velmi rozdílných výkladů je již sama otázka, na která zařízení se zákon o integrované prevenci vztahuje a která tedy budou ke svému provozu integrované povolení potřebovat. Českým předpisům, které do českého prostředí zavádějí požadavky evropských předpisů, je často vytýkáno, že překračují požadavky evropské legislativy. Abychom se této výtce vyhnuli a nevyvolávali v subjektech podnikajících v ČR pocit jakési „ukřivdnosti“ vzhledem k podmínkám platícím v členských státech EU, převzali jsme přílohu č. 1 stanovící, na která zařízení se Směrnice 96/61/EC o IPPC vztahuje do zákona 76/2002 Sb., prakticky beze změn. Tím ovšem vznikl jiný problém, neboť v dokumentech Evropské komise se používá jiná metodika, jiné názvosloví a jiné prahové hodnoty (thresholds) než na jaké je česká odborná veřejnost zvyklá. V případě zařízení intenzivní živočišné výroby prahové hodnoty jsou:

Zařízení intenzivního chovu drůbeže nebo prasat mající prostor pro více než

- a) 40 000 kusů drůbeže
- b) 2 000 kusů prasat na porážku (nad 30 kg)
- c) 750 kusů prasec

Zde považuji za nezbytné říci, že po konzultacích se zástupci generálního direktoriátu pro životní prostředí (DG ENV – ústřední orgán Evropské komise pro životní prostředí), experty z členských zemí EU a ve shodě s vysvětlením prahových hodnot pro jiné (průmyslové) kategorie přílohy č. 1 jsme došli k závěru že:

1) uvedená čísla udávají počet míst pro současné ustájení zvířat, nikoliv počet zvířat odchovaných za rok, počet přítomných zvířat atp.

2) pro posouzení počtu ustajovacích míst v zařízení je rozhodující stavební a projektová dokumentace zařízení.

3) v případě, že na jedné farmě jsou ustajovací místa pro zvířata více kategorií, pak se počty těchto ustajovacích míst sčítají

Tento systém se pokusím vysvětlit na modelovém případě farmy pro chov prasat. Farma se skládá z centrální

jímky na kejdu, společné studny, transformátoru a šesti hal pro ustájení zvířat. Podle projektu je v nich při použité technologii možno najednou ustájit max. 600 prasnic, 2000 selat do 30 kg a 1500 prasat ve výkrmu nad 30 kg. V současnosti je zde ustájeno 500 prasnic, 1500 selat do 30 kg a 500 prasat nad 30 kg. Tato farma pod IPPC spadá, neboť vzhledem ke společnému provoznímu zázemí všechny haly tvoří jedno zařízení, jehož projektovaná kapacita je 600 míst pro prasnice a 1500 míst pro prasata nad 30 kg (selata do 30 kg nejsou v příloze č. 1 zmíněna). Celková kapacita je tedy 2100 míst pro prasnice a prasata nad 30 kg, což je více než prahová hodnota 2000 ustajovacích míst uvedená v kat. 6.6b) přílohy č. 1 zákona.

Provozovatelé se často obávají, zda zařízení spadající pod IPPC nebudou diskriminována oproti zařízením, která povinnost získat integrované povolení mít nebudou. Je třeba upozornit, že integrované povolení je sice nový druh povolení, který dosud neexistoval, ale zároveň nahrazuje některá povolení dosud vydávaná podle zákona o ovzduší, zákona o vodách, zákona o lesích, zákona o odpadech, zákona o ochraně půdního fondu, zákona o ochraně přírody a krajiny, lázeňského zákona, zákona o veterinární péči a zákona o ochraně veřejného zdraví. Žadatel tak sice musí získat nové integrované povolení, ale zároveň mu tím odpadá povinnost získat až devět jiných povolení, které budou integrovaným povolením nahrazena. Toto integrované povolení navíc na rozdíl od dosavadní praxe získá na jednom úřadě na základě jedné žádosti a během jednoho řízení. To je velmi výhodné především pro nová zařízení, pro něž bude stavební povolení vydáváno po 1. lednu 2003. Aby se proto předešlo možné budoucí námitce, že zákon o integrované prevenci zvýhodňuje některá zařízení tím, že jim dává možnost získat integrované povolení a vyhnout se tak zdlouhavému získávání složkových povolení, dává zákon možnost každému provozovateli požádat dobrovolně o integrované povolení, i když jeho zařízení do kategorií přílohy č. 1 nespadá. V takovém případě žadatel navíc zaplatí pouze symbolický poplatek 5 000 Kč.

Další častou otázkou je, jaké základní povinnosti provozovatelům zařízení spadajících pod zákon o integrované prevenci tento zákon ukládá.

Tito provozovatelé budou především povinni do daného termínu získat integrované povolení. To předpokládá že bude nezbytné:

- 1) včas podat krajskému úřadu řádně vyplněnou žádost o integrované povolení.
- 2) zaplatit poplatek za podání žádosti o integrované povolení podle § 57 zákona:

a) Podání žádosti o integrované povolení k zařízení uvedenému v příloze č. 1 zákona o integrované prevenci Kč 30 000,-

b) Vydání rozhodnutí o změně integrovaného povolení při podstatné změně zařízení uvedeného v příloze č. 1 zákona o integrované prevenci Kč 10 000,-

c) Vydání integrovaného povolení nebo jeho změny při podstatné změně zařízení neuvedeného v příloze č. 1 zákona o integrované prevenci Kč 5 000,-

3) včas ohlásit změny zařízení dle definice zákona o integrované prevenci

4) při provozu zařízení splňovat parametry tzv. nejlepších dostupných technik

5) spolupracovat se správním orgánem a dalšími dotčenými úřady a dodržovat všechny další povinnosti podle zákona o integrované prevenci

Pojem nejlepší dostupné techniky (respektive technologie) se sice již objevil i v zákoně o ochraně ovzduší a vodním zákoně, ovšem v problematice integrované prevence a omezování znečištění (IPPC) tvoří tento pojem úhlavní kámen, na kterém je celý přístup založen.

Za nejlepší dostupné techniky (nazývané též BAT z anglického termínu „Best available techniques“) se považují takové výrobní technologie, manažerské systémy nebo školicí programy, které jsou:

1. nejúčinnější v dosahování vysoké úrovně ochrany životního prostředí jako celku

2. lze je zavést za ekonomicky a technicky přijatelných podmínek (jde o odzkoušené, provozně spolehlivé postupy aplikovatelné za přijatelných investičních a provozních nákladů)

Definice BAT vzbuzuje otázku, kdo stanoví, zda konkrétní techniku lze považovat za BAT či nikoliv. V této souvislosti je nutno připomenout, že přímo v příslušné Směrnici i v zákoně (viz příloha č. 3 zákona o integrované prevenci) jsou stanovena i hlediska pro určování BAT, která je nutno při takovém posuzování dodržet.

Kromě toho Evropská komise (DG ENV) vydává referenční dokumenty nejlepších dostupných technik (tzv. BREFy z anglického termínu „BAT reference document“). Jde o rozsáhlé několikasetstránkové materiály připravené technickými pracovními skupinami Evropské kanceláře IPPC (EIPPCB – European IPPC Bureau). Tyto materiály sice nejsou pro správní orgány členských států závazné, nicméně jde o velmi zajímavou a užitečnou pomůcku při posuzování jednotlivých technik.

Stručný návrh obsahu surového proteinu v krmivu pro prasata splňující požadavky BAT (při doplnění odpovídajících aminokyselin tak, aby byly uspokojeny fyziologické požadavky zvířat)		
Kategorie	Hmotnost zvířat	Obsah surového proteinu (v % hmotnosti krmiva)
Selata	do 10 kg	19,5-21 %
	do 25 kg	17,5-19,5 %
Prasnice	Březost	13-15 %
	Laktace	16-17 %
Výkrm	25-50 kg	15-17 %
	50-110 kg	14-15 %

Z obecného hlediska platí, že konečné slovo při rozhodování, zda daná technika splňuje parametry BAT, má ten, kdo vydává integrované povolení, tedy zpravidla krajský úřad.

Návrh BREF pro oblast intenzivní živočišné výroby

Jednání technické pracovní skupiny pro intenzivní živočišnou výrobu se zúčastňují experti z valné většiny členských států EU (kromě Lucemburska), zástupci dodavatelského průmyslu (FEFANA–svaz producentů krmivových doplňků a veterinárních léčiv zástupci producentů svazů (např. ASEPRHU–Asociace španělských producentů vajec) a ekologických nevládních organizací (v tomto případě zástupkyně Danmarks Naturfredningsforening). Členové skupiny si navzájem vyměňují podklady na podporu svých stanovisek, prostřednictvím vyhrazeného prostoru na webových stránkách Evropské kanceláře IPPC (EIPPCB) diskutují o svých názorech a za podpory zástupců EIPPCB se snaží nalézt shodu o všech položkách, které budou v referenčním dokumentu obsaženy.

Dosud bylo dosaženo shody o následujících bodech, o kterých je tím pádem jasné, že s největší pravděpodobností v BREF obsaženy budou.

1. Zásady dobré zemědělské praxe

Předmětem diskuse je otázka vztahu zásad správné zemědělské praxe (ZSZP) podle IPPC a zásad správné zemědělské praxe ve zranitelných zónách podle nitrátové směrnice. Původně byly některé ZSZP podle nitrátové směrnice doporučené jako BAT (např. povinnost zabezpečit skladovací kapacitu pro minimálně 6 měsíční produkci kejdy, aby mohl být technicky dodržen zákaz aplikace kejdy za nevhodných meteorologických podmínek (na sníh, na podmáčenou půdu, za deště atd.). Prozatím ale bylo dosaženo shody pouze o 5 bodech, jejichž splnění bude považováno za dosažení BAT. Jsou to:

- výběr a zavedení odpovídajících vzdělávacích a školicích programů pro pracovníky farem (jejich podrobnější popis bude uveden v jiné kapitole BREF–jde o to, aby zaměstnanci věděli, jak se mají chovat za běžného provozu farmy i za mimořádných situací, aby svojí činností neohrozili životní prostředí)
- dobré plánování činností jako je aplikace hnoje a kejdy, přeprava materiálů, odvoz odpadů atd. (vypracování plánu hnojení atp.)

- evidence a uchovávání dokladů o spotřebě vody, krmiv a energie, vzniku odpadu a aplikaci umělých i statkových hnojiv.

- havarijní plán pro případ mimořádných událostí
- zavedení plánu údržby a oprav pro zajištění správné funkce zařízení

Intenzivní chov a výkrm prasat

Techniky krmení

Cílem těchto technik je zvýšit konverzi živin obsažených v krmivu a snížit tak emise těchto živin (především dusíku a fosforu) prostřednictvím exkrementů do životního prostředí, kde mohou mít velmi negativní vliv.

Jako BAT byly doporučeny fázová výživa, výživa založená na snadno stravitelných krmivech, použití doplňků s obsahem aminokyselin pro snížení obsahu bílkovin v krmivu, použití doplňků s obsahem fytáz pro snížení obsahu fosforu v krmivu atd. Výčet těchto technik není úplný a s pokračujícím výzkumem bude samozřejmě doplňován.

Emise do ovzduší ze stájí

Použití technik pro snížení emisí do ovzduší ze stájí bude posuzováno podle těchto principů:

- zmenšení povrchu hnoje/hladiny kejdy pod rošty úpravou tvaru hnojných kanálů
- odstraňování kejdy/hnoje ze stájí ven
- použití přídavných zařízení (např. provzdušňovače) pro získání oplachové kapaliny (umožní to vyhnout se ředění kejdy vodou)
- ochlazování povrchu kejdy
- změna pH (změní se tak chemicko-fyzikální vlastnosti) kejdy
- použití snadno čistitelných materiálů (např. přes betonové rošty kejda pomalu propadává a zvyšují se tak emise NH_3 oproti roštům kovovým)

Při provádění opatření ke snížení emisí do ovzduší ze stájí je nezbytné nezapomínat na požadavky welfare (po-hody zvířat) a na příslušnou legislativu.

Emise amoniaku by neměly přesahovat tyto hodnoty:

skupinové ustájení prasnic: 3,12 - 3,70 kg NH_3 /ustá-jovací místo/rok

individuální ustájení prasnic: 4,20 kg NH_3 /ustá-jovací místo/rok

výkrm: 2,39 - 3,0 kg NH_3 /ustá-jovací místo/rok

Stručný návrh celkového obsahu fosforu v krmivu pro prasata splňující požadavky BAT (při doplnění fytázy tak, aby byly uspokojeny fyziologické požadavky zvířat)

Kategorie	Hmotnost zvířat	Obsah fosforu (v % hmotnosti krmiva)
Selata	do 10 kg	0.75-0.85 %
	do 25 kg	0.60-0.70 %
Výkrm	25-50 kg	0.45-0.55 %
	50-110 kg	0.38-0.49 %
Prasnice	Březost	0.43-0.51 %
	Laktace	0.57-0.65 %

Příloha

Udržitelný rozvoj v zemích Visegrádské čtyřky

Viktor Třebický

4.– 6. dubna 2002 se v prostorách Ministerstva zahraničních věcí České republiky pod záštitou prezidenta České republiky Václava Havla konala konference „Visegrad Agenda 21 – Transition from a Centrally Planned Economy to a Sustainable Society?“ (Visegrádská Agenda 21 – Transformace od centrálně plánované ekonomiky k udržitelné společnosti?). Konference byla součástí stejnojmenného projektu, jehož cílem bylo v roce desátého výročí konference OSN o životním prostředí a rozvoji (United Nations Conference on Environment and Development – UNCED) v Riu de Janeiro vyhodnotit pokrok zemí Visegrádské skupiny směrem k udržitelnému rozvoji.

Konference byla součástí celosvětových příprav na Světový summit o udržitelném rozvoji (World Summit on Sustainable Development – WSSD), který se uskuteční na přelomu srpna a září v jihoafrickém Johannesburgu. Hlavním cílem nadcházejícího Světového summitu je zrekapitulovat a vyhodnotit pokrok v naplňování cílů, jež byly stanoveny v Riu. Tato konference na nejvyšší úrovni by měla pomoci prosadit udržitelný rozvoj v praxi – od místní po globální úroveň. Důležitým výstupem konference by proto měly být návrhy konkrétních iniciativ pro uplatňování udržitelného rozvoje, založené na spolupráci a partnerství různých skupin ve společnosti.

Množství příspěvků přednesených zejména v rámci pracovní skupiny Local/Regional svědčí o tom, že se řadě skupin a organizací z daného regionu, zejména na místní a regionální úrovni, v uplynulém desetiletí podařilo „prolomit ledy“ a s využitím často limitovaných prostředků prosadit významný aspekt udržitelného rozvoje ve své komunitě či v širším měřítku.

Místní aktivity jsou velmi nadějně a nijak je nesnižuje fakt, že v národním či mezinárodním (visegrádskému měřítku) je pokrok k udržitelnému rozvoji limitován řadou zásadních bariér. Příspěvky autorů, kteří se zaměřili na úspěšnost naplňování udržitelného rozvoje na mezinárodní (visegrádské) a národní úrovni jsou soustředěné do úvodních kapitol sborníku. Vyplývá z nich, že země Visegrádu se často potýkají s velmi podobnými problémy a hlavní motiv k jejich překonání je v posledních letech společný: vstup do Evropské unie. Jak upozorňuje několik autorů, splnění náročných podmínek vstupu nemusí automaticky znamenat pokrok

k udržitelnému rozvoji. Rozvoj evropské patnáctky má řadu neudržitelných rysů (individuální doprava, urbanizace, zemědělství atd.).

O to důležitější jsou podle našeho názoru témata, která v příspěvcích zaznívala opakovaně a která nasvědčují tomu, že v několika ohledech může visegrádský region jít Evropské unii příkladem. Uchování některých regionálních specifíků a jejich prosazení v společné Evropě můžeme považovat za jeden z hlavních cílů budoucí spolupráce těchto čtyř střeoevropských zemí.

Prvním z nich je ekologické (organické) zemědělství, jehož význam a objem produkce ve všech zemích V4 narůstá, jak přesvědčivě dokládá několik příspěvků přednesených na konferenci. Domníváme se, že v době „nemoci šílených krav“, nadprodukce zemědělských produktů v zemích EU a nereformované Společné zemědělské politiky (Common Agricultural Policy) může být právě ekologické zemědělství významným příspěvkem zemí V4 k udržitelnému rozvoji rozšířené Evropské unie.

Dalším frekventovaným tématem je relativně vysoká úroveň biodiverzity v rozsáhlých a zachovalých přírodních či přírodě blízkých oblastech zemí V4. Jmenujme např. oblast Karpat, východního Polska a Maďarska či pohoří Šumavy v České republice. „Zakonzervování“ a izolace těchto oblastí v době komunismu vedlo na jedné straně k ekonomické stagnaci, ale na druhou stranu přineslo vítaný „side effect“: přírodu málo dotčenou člověkem. Environmentálně a sociálně šetrný (tj. u d r ž i t e l n ý) rozvoj těchto oblastí by se mohl stát modelem nejenom pro země V4, ale celou Evropu, v jejíž západní a jižní části bychom podobné přírodní regiony hledali jen těžko.

Množství autorů se věnovalo nepominutelnému předpokladu transformace k udržitelnému rozvoji – výchově, vzdělávání a zvyšování ekologického povědomí, či v širším slova smyslu otázce lidských hodnot. O významu této otázky panuje shoda, o prostředcích a možnostech změny současného utilitárního a technicistního paradigmatu lze vést dlouhé diskuse. Rozmanitost přístupů naznačuje i příslušná kapitola sborníku z konference nazvaná „Awareness“, kde vedle sebe nalezneme natolik odlišná východiska, jako křesťanské na jedné straně a ekofeministické na druhé. Přesvědčením editorů tohoto sborníku je, že pouze neideologická a nedogmatická diskuse zastánců různých ná-

zorových proudů může přinést žádoucí obrát. Udržitelná společnost by proto mimo jiné měla být i společností respektující hodnoty, která sama nevytvořila. Věříme, že konference byla drobným příspěvkem k této diskusi.

Názorový obrát společnosti a změna stávajících hodnot jsou klíčové (a často opomíjené) otázky.

Autoři celkem třinácti příspěvků promýšlí „praktickou“ či institucionální rovinu transformace k udržitelnosti – rovinu politik, strategií, nástrojů apod. Z uvedených příspěvků jasně vyplývá, že témata jako ekologická daňová reforma, čistší produkce, dobrovolné dohody, národní strategie udržitelného rozvoje či aplikace principů udržitelnosti do územního rozvoje již dávno nejsou pouze předmětem odborných teoretických diskusí. Autoři těchto příspěvků se v závěrečné diskusi shodli, že k jejich důslednějšímu prosazení do politické agendy visegrádských států bohužel často brání nedostatek politické vůle.

Dodejme, že hlavní „politický“ výstup konference Visegrad Agenda 21 – Deklarace občanských skupin V4 zemí pro WSSD – tzv. Pražská iniciativa – je důsledným připomenutím výše zmiňovaných témat. Deklarace obsahuje i množství dalších doporučení souvisejících s prosazováním udržitelného rozvoje na globální i visegrádské úrovni. Konsensuální a mezinárodní charakter deklarace dává naději, že přispěje k zviditelnění Visegrádské skupiny na mezinárodním fóru, ale i k lepšímu přijetí udržitelného rozvoje v jednotlivých zemích signatářů deklarace.

O tom, že význam udržitelného rozvoje a visegrádské spolupráce roste, svědčí letný pohled na seznam autorů zdravic konference. Vedle již zmiňovaného prezidenta České republiky Václava Havla

zde nalezneme Andrzeje Krawczyka, velvyslance Polska v České republice a Matjaze Puce, chargé d'affaires Slovinska. Konferenci podpořili i další významné osobnosti politického, kulturního a vědeckého života zemí Visegrádu – Jan Kasl, primátor Prahy, Ivan Wilhelm, rektor nejstarší středoevropské university – Karlovy University, světově uznávaný spisovatel Ivan Klíma, dále Tomáš Halík, vynikající představitel multináboženského a multikulturního dialogu, význačný český sociolog a politolog Ivan Gabal a v neposlední řadě Urban Rusnák, ředitel Interantional Visegrad Fund, hlavního sponzora konference a mnoha dalších společných visegrádských projektů.

Název projektu: „Visegrad Agenda 21 – Transition from a Centrally Planned Economy to a Sustainable Society?“

Kordinátor projektu: Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

Partneři projektu: Ústav pro trvale udržitelný rozvoj (Varšava, Polsko), Centrum pro životní prostředí (Budapešť, Maďarsko) a Společnost pro trvale udržitelný život (Bratislava, Slovensko)

Hlavní výstupy projektu: 3 národní zprávy v národních jazycích o uplatňování Agendy 21, 1 souhrnná regionální zpráva (za visegrádský region), sborník příspěvků z konference, deklarace „Pražská iniciativa pro Světový Summit o udržitelném rozvoji“ (Prague Initiative for World Summit on Sustainable Development)

Podrobné informace k projektu, elektronické verze publikací a dokumentů: [www stránky projektu na adrese http://www.r10.org](http://www.r10.org).

Viktor Třebický
Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

Pražská iniciativa pro Světový Summit o udržitelném rozvoji

(Deklarace občanských skupin ze zemí Visegrádu pro Světový summit o udržitelném rozvoji, která byla přijata na závěr konference „Visegrádská Agenda 21“, 6.4. 2002 v Praze. Iniciativa vyjadřuje stanovisko přibližně 90 účastníků této konference, reprezentujících širokou paletu NGO, akademických institucí, soukromé sféry a veřejné správy).

Od Konference OSN o životním prostředí a rozvoji uplynulo již deset let. Během tohoto období nastalo v České republice, Maďarsku, Polsku a Slovensku (země Visegrádské skupiny) mnoho významných politických, ekonomických a sociálních

změn. Pokud jde o kvalitu životního prostředí, dosáhl region viditelného pokroku v efektivitě využívání přírodních zdrojů, snižování emisí a přípravě institucionálního a právního rámce.

Daleko menších úspěchů bylo však v zemích Visegrádské skupiny (obdobně jako v dalších zemích světa) dosaženo z hlediska uplatňování udržitelného rozvoje. Země Visegrádské skupiny nesou společně odpovědnost za budoucí vývoj na planetě Zemi a přejí si aktivně přispívat ke globálnímu úsilí o prosazení myšlenek udržitelného rozvoje. Pražská iniciativa podporuje pozitivní změnu v širším mezinárodním rámci.

My, účastníci konference „Visegrádská Agenda 21“, která se konala v Praze ve dnech 2. – 4. dubna 2002,

§ obávající se vlašného přístupu mezinárodního společenství k prosazování principů udržitelného rozvoje,

§ uvědomující si, že změna lidských hodnot, osvěta a výchova jsou nejdůležitějšími hybnými silami vedoucími ke změně chování,

§ jsouce přesvědčeni o nezbytnosti změny našeho životního stylu, zejména vzorců výroby a spotřeby,

§ berouce v úvahu, že blahobyt lidstva nelze redukovat pouze na hmotnou spotřebu,

§ uvědomující si, že k dosažení udržitelnosti je potřeba meziodvětvového, multidisciplinárního přístupu,

§ potvrzující právo každé, i nenarozené lidské bytosti na zdravé životní prostředí,

§ berouce v úvahu, že ochrana a upevňování systémů umožňujících život na Zemi je nejdůležitějším cílem pro lidstvo a východisko současného i budoucího rozvoje,

§ uvědomující si, že spotřeba přírodních zdrojů v našich zemích překročila udržitelnou míru,

§ berouce v úvahu, že udržitelnost, zejména globální sociální spravedlnost a udržitelná výroba a spotřeba jsou klíčovými prvky ve vztazích Severu a Jihu, a

§ uvědomující si, že proces globalizace a jeho výsledky znamenají výzvu, která vyžaduje koordinovanou činnost,

navrhujeme následující:

Na globální úrovni:

1. Sdílet nosnou kapacitu Země (z hlediska přírodních zdrojů a znečištění) spravedlivě mezi generacemi a lidmi. Dodržovat stejný přístup na regionální, národní a místní úrovni.

2. Zavést posuzování vlivů na udržitelnost rozvoje jako nástroj pro každou úroveň rozhodovacího procesu, včetně plánování a finančních rozhodnutí. Vycházíme z toho, že není možné od sebe oddělovat ekonomická, sociální a environmentální hlediska rozvoje.

3. Posílit snahy vlád o implementaci mezinárodních úmluv a dohod v oblasti životního prostředí jako první krok k nové globální etice udržitelného rozvoje.

4. Zavést mechanismy zajišťující dodržování, prosazování a zprostředkování mezinárodního práva životního prostředí a ustanovit mezinárodní tribunál pro životní prostředí, který by se zabýval porušováním norem práva životního prostředí a zajistil by objektivní odpovědnost za škody na životním prostředí.

5. Trvat na tom, aby nadnárodní společnosti dodržovaly pravidla odpovědnosti v environmentální, sociální, kulturní a ekonomické oblasti ve všech zemích jejich působení.

6. Sdílet spravedlivěji náklady na ochranu a zachování globálních environmentálních služeb, obdobně, jako sdílíme výnosy z těchto služeb.

7. Vyzvat země s největším vlivem na globální životní prostředí, aby si uvědomily svoji zvláštní odpovědnost za Zemi.

8. Prosadit opatření ke stabilizaci globálního hospodářství a jeho kapitálových toků (Tobinova daň, systém kapitálových rezerv, atd.) a tím zabránit měnovým, finančním a ekonomickým krizím, jaké se vyskytly ve druhé polovině devadesátých let 20. století.

9. Upozornit rozvinuté země na jejich závazek poskytnout oficiální rozvojovou pomoc (ve výši 0,7% HDP), který přijaly v roce 1992 na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji. Trvat na pravidelném zveřejňování vládních údajů o této pomoci.

10. Zavést integrovaný management zdrojů (k zamezení vysychání krajiny, k obnově hydrologického cyklu na kontinentech a k zamezení odnímání půdy jejímu původnímu účelu – produkci potravin).

Na Visegrádské úrovni:

11. Posílit pozici udržitelného rozvoje v politickém programu Visegrádské skupiny.

12. Zachovat a dále rozvíjet pozitivní aspekty současných podmínek Visegrádské skupiny v průběhu celého procesu vstupu do Evropské unie – tj. např. rozvinuté systémy veřejné dopravy, méně škodlivé tradiční zemědělství, původní řemesla, umírněnější konzumní vzorce a bohatou diverzitu přírodního a kulturního dědictví.

13. Prosadit environmentální, výnosově neutrální fiskální reformu jako základní ekonomický nástroj přechodu k udržitelnosti založený na internalizaci negativních externalit.

14. Zasadit se o 10% snížení daně z příjmu při současném 10% navýšení daně z využívání přírodních zdrojů do deseti let.

15. Podpořit růst efektivity prostřednictvím zavádění čistší produkce a následně investovat ušetřené finance do přírodních a lidských zdrojů.

16. Rozvíjet zdravé a transparentní tržní prostředí eliminací těch dotací, které působí nepříznivě na životní prostředí (zejména v oblasti energetiky a dopravy) do roku 2010 (určit tyto dotace do roku 2005).

17. Prosazovat tržně orientované nástroje ochrany životního prostředí (například dobrovolné dohody nebo obchodovatelná emisní povolení).

18. Zavést kvantitativní cíle a pravidelné posuzování pokroku směrem k udržitelnosti s využitím indikátorů udržitelného rozvoje.

19. Podporovat spolupráci v rámci přírodních celků, jako jsou Karpaty a povodí řeky Dunaj, stejně jako přeshraniční spolupráci v rámci povodí řek, jako je Morava, Odra, Poprad, Tisa nebo Ipel.

20. Na regionální úrovni posílit nezávislost na vnějších zdrojích, zejména v zemědělské a energetické produkci.

21. Zvýšit do roku 2010 podíl obnovitelných zdrojů na produkci energie minimálně o 10 % a prosazovat úspory energie.

22. Uvědomit si důležitost regionálního rozvoje, který snižuje rozdíly mezi regiony, vytváří pracovní příležitosti podporující udržitelný rozvoj a ekologickou účinnost. Využít strukturální a kohezní fondy Evropské unie určené zemím Visegrádu k podpoře udržitelného rozvoje na regionální úrovni.

23. Prosadit reformu školství zaměřenou na obecně uznávané principy udržitelného rozvoje a nezbytné schopnosti (jako kritické a systematické myšlení, řešení problémů, schopnost spolupráce a zodpovědného rozhodování).

24. Vyzvat církev a ostatní morální autority, aby přispěly k budování hodnotového systému slučitelného s principy udržitelnosti.

25. Na místní úrovni posílit multisektorální, přeshraniční partnerství mezi neziskovými organizacemi, akademickými institucemi, obchodním sek-

torem a obcemi k zavádění Agendy 21. Rozšířit síť a zlepšit výměnu informací týkajících se pozitivních příkladů implementace Agendy 21.

26. Hrát aktivní úlohu ve vymezování standardů mezinárodních výzkumných sítí. Šířit nejlepší příklady z praxe udržitelného rozvoje.

Kromě výše uvedených principů a přístupů považujeme za důležité následující:

27. Podporovat místní občanské akční skupiny, partnerství mezi komunitami a kooperativní přístupy a tím posilovat občanskou společnost. Jasnými právními normami a přiměřeným školením úředníků rozvíjet příležitosti pro účast veřejnosti na rozhodování.

28. Změnit přístupy k výchově a způsoby šíření informací se zaměřením na vyučování vedoucí k udržitelnému způsobu života, uvážlivé spotřebě (příkladem může být pokles spotřeby živočišných produktů, který by měl velmi pozitivní a rozsáhlé důsledky) a na úctu ke všemu živému. Zaměřit vládní politiku a osvětové programy udržitelnosti na školení relevantních skupin (např. učitelé/školy/státní úředníci/kněží/aktivisté NNO/novináři atd.).

29. Podpořit obnovu krajiny restrukturalizací existujících pracovních příležitosti, vytvářením nových míst, prosazováním technologií přiměřených danému místu a rozvíjením environmentálně, sociálně a ekonomicky přijatelné infrastruktury. Územní plánování a lineární infrastruktura by neměly vést k další fragmentaci přírodních a zemědělských celků.

30. Přijmout zvláštní právní a finanční opatření k zastavení neregulovaného růstu měst a k využití starých průmyslových a jiných nevyužívaných ploch (tzv. brownfields) pro nový rozvoj. Zvýšit podíl zelených ploch ve městech.

My, autoři Pražské iniciativy, jsme připraveni přispívat k prosazování výše uvedených cílů.

Praha, 6. duben 2002

Voda

BAT je provádění těchto opatření:

- čištění stájí vysokotlakými čističi (např. tzv. wapkami) po každém turnusu. Vzhledem k tomu, že použitá voda zředí kejdu, je nezbytné najít správný poměr mezi co nejnižší spotřebou vody a co nejvyšší čistotou.

- pravidelné seřizování napáječek
- měření spotřeby vody
- identifikace a odstranění úniků vody

Energie

BAT je použití těchto opatření:

- aplikace přirozeného větrání tam, kde je to možné
- použití větráků s nízkou spotřebou energie
- pouze skutečně nezbytné naddimenzování instalovaného výkonu ventilace
- předcházení ucpávání ventilace dostatečným čištěním a údržbou
- využití úsporných zdrojů světla – zářivek, kompaktních zářivek atp.

Skladování hnoje / kejdy

Hnojiště:

BAT je:

- skladování čerstvého hnoje na betonových plochách
- umístění hnojišť tak, aby neobtěžovala zápachem citlivé receptory (mimo obytné zóny, na závětrné straně stájí atd.)

Nádrže na kejdu:

BAT pro nadzemní nádrže

- kejda je míchána pouze bezprostředně před odčerpáním z nádrže
- nové nádrže musí svou konstrukcí umožňovat zakrytí
- zakrytí nových i existujících nádrží stanovou konstrukcí, může být použito i plovoucí zakrytí

BAT pro laguny (zemní nádrže):

- mohou být budovány pouze tam, kde to umožňují příznivé geologické podmínky (nepropustné podloží), před jejich výstavbou se musí provést geologický průzkum
- musí mít dostatečný volný záchytný prostor na dešťovou vodu, aby nedošlo k přeplnění při přívalových srážkách pokud nejsou zakryté
- zakrytí plovoucí nebo zavěšenou fólií (UV–stabilní) u lagun s objemem nad 2000 m³.

Zpracování a úprava hnoje/kejdy na farmě

BAT je:

- mechanická separace prasečí kejdy s následným kompostováním pevné nebo kapalné frakce
- anaerobní fermentace (mezofilní proces bez přístupu vzduchu) a využití produkované energie (výroba bioplynu)

Hnojení – aplikace do půdy

BAT je:

- sledování obsahu živin v půdě a tomu přizpůsobené hnojení
- zpracování a dodržování plánu hnojení, zvláště pak výběr vhodných ploch a správné načasování hnojení

Intenzivní chov a výkrm drůbeže

Techniky krmení

Cílem technik uvedených v této podkapitole je zvýšit konverzi živin obsažených v krmivu a snížit tak emise těchto živin (především dusíku a fosforu) prostřednictvím exkrementů do životního prostředí, kde mohou mít velmi negativní vliv.

Jako BAT byly doporučeny fázová výživa, výživa založená na snadno stravitelných krmivech, použití doplňků s obsahem aminokyselin pro snížení obsahu bílkovin v krmivu, použití doplňků s obsahem fytáz pro snížení obsahu fosforu v krmivu atd. Tak může být dosaženo snížení celkového obsahu bílkovin v krmivu o 1-2 % a celkového obsahu fosforu v krmivu o 0.05-0.1 %.

Stručný návrh obsahu surového proteinu v krmivu pro drůbež splňující požadavky BAT (při doplnění odpovídajících aminokyselin (lysin, methionin, threonin, tryptofan) tak, aby byly uspokojeny fyziologické požadavky zvířat)

Kategorie	Fáze	Obsah surového proteinu (v % hmotnosti krmiva)
Brojleři	Startovací	20-22 %
	Růstová	19-21 %
	Finální	18-20 %
Krůty	do 4 týdnů	24-27 %
	5-8 týdnů	22-24 %
	9-12 týdnů	19-21 %
	nad 13 týdnů	16-19 %
	nad 16 týdnů	14-17 %
Nosnice	18-40 týdnů	15.5-16.5 %
	nad 40 týdnů	14.5-15.5 %

Emise do ovzduší ze stájí

Zde experti konstatovali, že hlavní vliv na výběr technologie ustájení budou mít požadavky Směrnice 99/74/EC o ustájení nosnic. V souladu s touto směrnicí bude zakázáno použití klasických klecí. O vlivech ostatních technologií na životní prostředí bude rozhodnuto na základě výsledků probíhajících studií.

Voda

BAT je provádění těchto opatření:

- čištění stájí vysokotlakými čističi (např. tzv. wapkami) po každém turnusu. Vzhledem k tomu, že použítá voda zředí kejdu, je nezbytné najít správný poměr mezi co nejnižší spotřebou vody a co nejvyšší čistotou

- pravidelné seřizování napáječek
- měření spotřeby vody
- identifikace a odstranění úniků vody

Energie

BAT je použití těchto opatření:

- tepelná izolace budov v oblastech s výskytem nízkých venkovních teplot (U value $0,4/m^2/^\circ C$ nebo lepší)
- použití vyhřívání či rekuperace tepla spolu se sušením hnoje
- větrání stájí pouze na úrovni nezbytné pro zdraví zvířat
- automatická regulace otáček ventilátorů
- použití větráků s nízkou spotřebou energie
- pouze skutečně nezbytné naddimenzování instalovaného výkonu ventilace – optimální využití výkonu ventilátorů
- předcházení ucpávání ventilace dostatečným čištěním a údržbou
- využití úsporných zdrojů světla – zářivek, kompaktních zářivek atp.

Skladování hnoje

Pokud je skladován suchý hnůj, je BAT skladovat ho v zastřešeném skladu s nepropustnou podlahou a vyhovující ventilací.

V každém případě má být hnůj skladován na místě vzdáleném od citlivých receptorů (mimo obytné zóny atp.)

Zpracování hnoje na farmě

Pro zpracování drůbežního trusu je jako BAT navrženo:

- kompostování
- anaerobní fermentace

Hnojení – aplikace do půdy

BAT je:

- sledování obsahu živin v půdě a tomu přizpůsobené hnojení
- zpracování a dodržování plánu hnojení, zvláště pak výběr vhodných ploch a správné načasování hnojení

Pro všechny výše uvedené popisy BAT platí, že v konečném návrhu BREF, který by měl být hotov na konci tohoto nebo v první polovině příštího roku, mohou být tyto popisy pozměněny, vypuštěny nebo naopak nové BAT doplněny. Kromě toho i po schválení BREF se samozřejmě počítá s tím, že tento dokument bude muset být v závislosti na vědeckotechnickém rozvoji novelizován.

Závěrem lze výše uvedené shrnout asi takto:

integrovaná prevence a omezování znečištění je nový přístup, který ovšem vychází ze známých a ověřených principů. Ti farmáři, kteří dbají na dodržování právních předpisů, obecných zásad správné zemědělské praxe, na dobré využití krmiv, vody a energie a na maximální ohleduplnost k životnímu prostředí nebudou mít s uzákoněním tohoto přístupu žádné problémy a bude pro ně představovat pouze poměrně krátkou administrativní proceduru a náklady v max. výši několika desítek tisíc korun. Naopak ti provozovatelé, kteří mají svá zařízení ve špatném technickém stavu nebo je provozují v rozporu s právními předpisy či provozními pravidly, mohou mít se splněním požadavků zákona o integrované prevenci velké potíže a mohou být postihováni poměrně nepříjemnými sankcemi. To povede k selekci podniků výkonných a těch ostatních, čímž se výrazně posílí postavení progresivních a moderně vedených výrobních podniků na českém trhu, zvýší konkurenceschopnost všech českých podniků v podmínkách jednotného vnitřního trhu EU a významně se zlepší ochrana životního prostředí jako celku.

Ing. Jiří Jungr
odd. IPPC MŽP a člen TWG
e-mail: jungr@env.cz

Stručný návrh celkového obsahu fosforu v krmivu pro drůbež splňující požadavky BAT (při doplnění fytázy tak, aby byly uspokojeny fyziologické požadavky zvířat)

Kategorie	Fáze	Obsah fosforu (v % hmotnosti krmiva)
Brojleři	Startovací	0.65-0.75 %
	Růstová	0.60-0.70 %
	Finální	0.57-0.67 %
Krůty	do 4 týdnů	1.00-1.10 %
	5-8 týdnů	0.95-1.05 %
	9-12 týdnů	0.85-0.95 %
	nad 13 týdnů	0.80-0.90 %
	nad 16 týdnů	0.75-0.85 %
Nosnice	18-40 týdnů	0.45-0.55 %
	nad 40 týdnů	0.41-0.51 %

Posouzení nulové varianty JE Temelín podle protokolu z Melku

prof. Ing. Josef Říha, DrSc.

Dne 12. 12. 2000 byla v Melku podepsána dohoda o dobrovolném a nadstandardním „Posouzení vlivů Jaderné elektrárny Temelín na životní prostředí“. Dohoda byla součástí Protokolu z jednání mezi českou a rakouskou vládou za účasti předsedy vlády Miloše Zemana, spolkového kancléře Wolfganga Schüssela a komisaře Evropské komise Güntera Verheugena. Institucionální a metodické zajištění prací bylo dáno usnesením vlády ČR č.65 ze dne 17. 1. 2001, kterým byla ustanovena a jmenována čtyřčlenná „Komise pro posouzení vlivů Jaderné elektrárny Temelín“. Jedním z členů byl autor tohoto článku z titulu oprávnění soudního znalce pro proces EIA s celostátní působností. Zároveň byl vytvořen dočasný sekretariát Vládní komise.

Následující příspěvek je věnován definici nulové varianty a způsobu provedení multikriteriální analýzy.

V historii formální existence a provádění procesu EIA se pragmaticky jednalo o vrcholný typ podobné práce uskutečněný na území ČR a za mezinárodní účasti expertů. Striktní požadavek rakouské strany znamenal posouzení 220 významných položek v rámci sedmi stanovených okruhů. Práce Komise byla zahájena dnem 17. 1. 2001, neformálně uzavřena veřejným slyšením dne 26. 6. 2001 ve Vídni a písemným *Stanoviskem* pro signatáře uvedené mezinárodní dohody ze dne 15. 7. 2001. Kauza byla ukončena v Bruselu 29. 11. 2001 podpisem dokumentu „Závěry Melkského procesu a následná opatření“.

Práce v Komisi probíhaly podle běžných uzancí. Jednotlivé kroky a etapy vyplývají z přehledné **tab. 1**. Po vypracování a uveřejnění Zprávy obdržela Komise připomínky¹, které byly písemně zodpovězeny v konečném *Stanovisku* Komise.

Následující příspěvek glosuje část poznatků získaných z posouzení komplexního vlivu elektrárny na životní prostředí.

Souhrnné hodnocení bylo provedeno metodami, které jsou běžně uplatňovány v multikriteriální rozhodovací analýze. Jejich cílem bylo dospět k určitému způsobu oznámkování elektrárny, které by bylo (v souladu s požadavky procesu EIA) srozumitelné pro veřejnost. Pro posouzení byly zvoleny dva nezávislé metodické přístupy. Především byla použita metoda „*Verbálně-numerické stupnice s váženými průměry*“, umožňující průhledné oznámkování jednotlivých posuzovaných okruhů s různým počtem definovaných klíčových problémů. Tato metoda je vhodná pro komunikaci s laickou veřejností. Pro tento účel byla definována referenční pětistupňová verbálně numerická stupnice pro posouzení potenciálního vlivu JE Temelín

Členové Vládní komise pro posouzení vlivů JE Temelín na životní prostředí při veřejném slyšení v Hofburgu – zleva: RNDr. Miroslav Martiš, CSc., RNDr. Milan Macháček, RNDr. Jiří Hanzlíček, prof. Ing. Josef Říha, DrSc.

na životní prostředí v relativních jednotkách [RJ] ve smyslu nepřímé závislosti ve prospěch kvality ŽP podle zásady „čím vyšší → tím horší!“ Druhá metoda „FUZZY logiky a verbálních výroků FL-VV“ aplikovala teorii mlhavých množin. Získaný výstup kontroloval správnost výsledků metody první. Pomocí první metody byly navíc posuzovány dva scénáře, jednak pro rovnocenný význam posuzovaných okruhů (scénář hodnocení A), jednak pro jejich diferencovanou významnost (scénář hodnocení B). Tato významnost, neboli váha, byla stanovena standardní metodou podle D. Fullera, podrobněji viz [2], [3], [4], která je domácím odborníkům známa.

Komparativní analýza byla řešena metodou postupných kroků, jak naznačuje souhrnný výsledek v **tab. 2**, která se stala klíčovým dokumentem pro veřejné slyšení, tj.:

- pro každý posuzovaný okruh byly identifikovány klíčové problémy, viz sloupec 3;
- v rámci okruhu byl určen procentuální podíl významnosti definovaných klíčových problémů ve smyslu vzájemné relativní důležitosti a na základě shody expertů byla provedena klasifikace potenciálního impactu podle referenční stupnice, viz sloupce 4 a 5;
- výsledný kvalitativní multiplikátor P_i charakterizující potenciální impact na posuzovaný okruh byl vypočítán jako aritmetický průměr klíčových problémů, viz sloupec 6;
- každému okruhu byla přisouzena individuální váha w_i , viz hodnoty normalizovaných vah $w_i^{(N)}$, sloupec 7.

Z provedené komparativní analýzy potenciálního vlivu posuzovaných okruhů vlivu JE Temelín na životní prostředí vyplývá, že v rámci scénáře (A) je nejméně příznivě hodnocen vliv na přírodu a krajinu (tj. okruh O_5). Naopak v rámci daného souboru je nejlépe hodnoceno hledisko

¹ Komisi bylo doručeno celkem 322 dopisů s 2381 podpisy. Na veřejném slyšení 25. 4. 2001 v Č.Budějovicích bylo prezentováno 67 připomínek; obdobně 26. 6. 2001 ve Vídni byly během šestihodinové rozpravy zodpovězeny dotazy a relevantní připomínky obsažené v rakouském dokumentu „Gesamt-UVP Temelín“ (Umweltbundesamt Wien, Juni 2001). Souhrn glosovaných odpovědí tvoří přílohu *Stanoviska* Komise předaného signatářům Protokolu v Melku.

možného vlivu na hydrologii (tj. okruh O₂), následovaný vlivem na ovzduší a klima (tj. okruh O₁). Nicméně expertní názor členů Komise uvážil neopominutelný význam možného vzniku havárií (okruh O₇), což je zakódováno v nejvyšší přiřazené váze tomuto okruhu posuzování v rámci scénáře (B). Tato skutečnost je zřetelně vyjádřena jako sloupec „řady 2“ na **obr. 1** (viz nejvyšší hodnota normalizované klasifikace impaktu 0,56), čímž překonává nejméně příznivou hodnotu přiřazenou váženému vlivu na přírodu a krajinu (hodnota 0,54). Pro okruhy posouzených vlivů na půdu a horninové prostředí (okruh O₃) a produkovaných odpadů (okruh O₆) se naopak názor expertů shoduje na nižší relativní váze. S výjimkou uvedených skutečností jsou výsledky provedené analýzy pro oba scénáře vzájemně srovnatelné.

Zjištěné výsledky závěrečného porovnání posuzovaných okruhů byly kontrolovány nezávisle metodou FL-VV. Řešení se opírá o katalog verbálních výroků (termů) a o výsledek expertního hodnocení členů Komise. Pomocí lingvistického nástroje, tj. slovních výroků z tabulky fuzzy bylo úkolem otestovat míru negativního vlivu pro každý posuzovaný okruh. Jak je uvedeno v závěru *Zprávy* [1], obdržené výsledky podle dvou nezávislých metod se vzájemně podporují.

Uvedený postup umožnil prezentovat výslednou známku 2,506, kterou Komise udělila potenciálnímu souhrnnému vlivu JETE na životní prostředí²; známka vyjadřuje vážené skóre za soubor sedmi posuzovaných okruhů. Přitom jednotlivé klíčové problémy uvnitř posuzovaných okruhů obdržely klasifikaci v plném rozsahu pětibodové stupnice, tj. od známky 1 (nejmenší potenciální vliv) až po známku 5 (největší potenciální vliv). Tak např. klíčový problém ekologického vlivu elektrárny na lesní porosty a zemědělské kultury byl posouzen jako zanedbatelný – tj. stupněm 1, a naopak míra dopadu na krajinný ráz byla hodnocena jako nepřijatelná – tj. stupněm 5.

Na základě dvou nezávislých metodických postupů je **vliv JE Temelín na životní prostředí hodnocen jako nízký, nevýrazný a přijatelný**. Jde o povinné výrazové

termy z katalogu použité metody FL-VV, kterým je přisouzen hodnotový kód. Rozhodně nejde o libovolné přívlastky.

Dohoda z Melku a proces posuzování vlivů Jaderné elektrárny Temelín na životní prostředí vyvolal dodatečně – na základě požadavku rakouské strany³ – **posouzení tzv. „nulové varianty“**. Všeobecná výjimečnost kauzy JE Temelín, kde byl posuzován vliv stavebně dokončeného díla namísto projektového záměru, potvrzuje neobvyklý způsob výkladu nulové varianty. Pro informaci uvedme, že za nulovou variantu se standardně pokládá takový případ, kdy zamýšlený projekt není realizován. Mimořádný význam a funkce nulové varianty v procesu EIA je naznačena v **tab. 3**. Taková varianta je zpravidla pokládána za hypotetickou a její význam spočívá v určení referenční úrovně, od které se odečítají klady a zápory navrhované varianty reálné.

Ani jedna ze standardně chápaných nulových variant v případě elektrárny v Temelíně nebyla použita. Počáteční představa především laické veřejnosti a některých sdělovacích prostředků, že má být posouzena varianta totální likvidace stavby ve smyslu „zelené louky“, byla v zárodku vyloučena a objasněna. Předmětem dodatečného posouzení expertů Vládní komise pro posouzení vlivů JETE na životní prostředí byla varianta „*neuvedení do provozu a jejího zakonzervování*“ jako doplňujícího referenčního dokumentu k základní zprávě. Tato varianta byla a je mediálně a v diplomatickém styku v dané kauze nepřesně označována za variantu nulovou.

Varianta neuvedení jaderné elektrárny do provozu a jejího zakonzervování vychází z hypotetického předpokladu, že tato elektrárna nesplňuje aktuální bezpečnostní kritéria a ekologické požadavky převažující v členských zemích EU. Stav „*zakonzervování*“ není definován v české legislativě ani v legislativě jiných zemí, respektive v mezinárodních doporučeních. Realizace varianty neuvedení jaderné elektrárny do provozu a jejího zakonzervování by z právního hlediska vyžadovala změnu současného schváleného stavu elektrárny a státní dozor – Státní úřad

² Mimo uvedeného hodnocení bylo v souladu s běžnou praxí procesu EIA formulováno doporučení, jehož cílem je snížit míru nejistoty a stupeň přijímaného rizika. Celkem 21 opatření se stalo předmětem následných závazků Melkského procesu podle usn.vl. ČR č. 156 z 20. 2. 2002.

³ Posouzení bylo provedeno na základě společného prohlášení ministrů J.Kavana a W.Molterera ze dne 12. 5. 2001 v rámci naplňování Melkského procesu článku V.

Tab. 1 Přehled významných pracovních etap Komise pro posouzení vlivů JE TEMELÍN na životní prostředí

12. 12. 2000	Podepsání protokolu v Melku
17. 1. 2001	Usnesení vlády ČR č. 65 k návrhu institucionálního a metodického zajištění souhrnného posouzení vlivů Jaderné elektrárny Temelín na životní prostředí
18. 1. 2001	Jmenování členů Komise pro posouzení vlivů Jaderné elektrárny Temelín
24. 1. 2001	Ustavující pracovní jednání členů a dočasného sekretariátu Komise
13. 2. 2001	1. společné zasedání Komise za přítomnosti zahraničních účastníků v Praze, tisková konference
1. 3. 2001	2. společné zasedání Komise za přítomnosti zahraničních účastníků v Průhonicích
4.-5. 4. 2001	3. společné zasedání Komise za přítomnosti zahraničních účastníků v Praze
10. 4. 2001	Dokončení a uveřejnění Zprávy na internetu (www.mzv.cz)
11. 4. 2001	Tisková konference k závěrům Zprávy
25. 4. 2001	Veřejné slyšení v kulturním domě Metropol, České Budějovice
12. 5. 2001	Společné prohlášení ministrů zahraničních věcí ČR a Rakouska; definování a posouzení nulové varianty
26. 6. 2001	Veřejné slyšení v Redouten sále – Hofburg, Vídeň
15. 7. 2001	Předání Stanoviska Komise signatářům protokolu z Melku
28. 11. 2001	Usnesení vlády ČR č.1278 ke Zprávě o přípravě na jednání s Rakouskou republikou o ukončení Melkského procesu
29. 11. 2001	Dokument „Závěry Melkského procesu a následná opatření“ podepsaný v Bruselu

pro jadernou bezpečnost – by vydal rozhodnutí, které by právně definovalo stav „zakonzervování“, tj. definovalo aktivity, které jsou na elektrárně povoleny a které jsou nutné z hlediska jaderné bezpečnosti. Přesná specifikace těchto podmínek v současném časovém horizontu není známa. Zároveň lze předpokládat, že po odstranění případných nedostatků bude elektrárna uvedena opakovaně do provozu (stav „spouštění“).

Z hlediska technologického neznamená stav zakonzervování žádnou podstatnou změnu vůči běžnému technologickému stavu provozních odstávek, jejichž délka se podle rozsahu činností v nich prováděných může pohybovat od několika týdnů až do mnoha měsíců (velká rekonstrukce). Všechny důležité provozní a bezpečnostní systémy musí být udržovány v provozuschopném stavu tak, aby dosud vzniklé radioaktivní látky v průběhu spouštění

byly spolehlivě chlazeny a bezpečně odděleny od složek přírodního prostředí.

Posouzení dodatečně vyžádané nulové varianty bylo záměrně provedeno na pozadí již posouzeného vlivu reálné varianty (možnost komparativního porovnání). Sedm posuzovaných okruhů a 25 klíčových problémů bylo expertním způsobem posouzeno metodou ekologické rozhodovací analýzy z hlediska odstavení, neuvedení a zakonzervování elektrárny s vědomím, že provoz bude obnoven po odstranění případných nedostatků ve smyslu aktuálních bezpečnostních kritérií, převažujících v členských státech EU.

Smyslem posouzení bylo porovnat míru potenciálního dopadu na životní prostředí s dopadem varianty plného zprovoznění o výkonu 2000 MW. Posouzení bylo v obou případech provedeno shodným způsobem na základě axiomatické teorie kardinálního užítu MUT (Multiattribute

Tab. 2 Klíčové problémy posuzovaných okruhů a jejich vzájemné posouzení

OKRUHY POSUZOVÁNÍ		KLÍČOVÝ PROBLÉM	Klasifikace klíčového problému – viz referenční tabulka	Relativní důležitost v rámci posuzovaného okruhu [%]	Výsledné hodnocení okruhu jako vážený průměr klasifikace P _i	Normalizovaná váha posuzovaného okruhu W _(i)
1	2	3	4	5	6	7
O ₁	OVZDUŠÍ A KLIMA	(A) ovzduší – uvádění radioaktivních látek do ŽP formou výpustí (B) klima – potenciální vliv provozu chladících věží na klimatické faktory území	2 2	70 30	2	0,16071
O ₂	HYDROLOGIE	(A) zabezpečení a kvalita vody pitné (B) zabezpečení a kvalita vody (C) technologické riziko radioaktivního znečištění recipientu v důsledku vypouštění tritiových vod	3 1 3	5 65 30	1,7	0,16071
O ₃	PŮDA A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ	(A) vliv na půdu a horninové prostředí (B) seismická bezpečnost	2 3	20 80	2,8	0,08929
O ₄	VLIVY NA OBYVATELSTVO	(A) radiační hygiena–ovzduší (B) radiační hygiena–voda (C) radiační hygiena–potravní řetězec (D) komunální hygiena (E) faktor pohody	2 3 1 1 4	15 30 5 10 40	2,95	0,16071
O ₅	PŘÍRODA A KRAJINA (FAUNA, FLÓRA, EKOSYSTÉMY)	(A) vliv na krajinný ráz (B) vliv na faunu, flóru, ekosystémy (C) vliv na lesní porosty (D) vliv na zemědělské kultury (E) vliv na kulturní hodnoty (F) vliv na hmotné statky	5 2 1 1 3 2	55 10 5 5 20 5	3,75	0,14286
O ₆	ODPADY (VČETNĚ RADIOAKTIVNÍCH A CHEMICKÝCH)	(A) radioaktivní odpady kapalné (bitumenace) (B) radioaktivní odpady pevné (C) vyhořelé palivo (D) ostatní odpady neradioaktivní	2 2 3 2	30 15 50 5	2,5	0,03571
O ₇	MOŽNOST VZNIKU HAVÁRIÍ	(A) prevence vzniku havárií (B) radiologický vliv havárií na ŽP (C) havarijní plány a připravenost	2 3 2	60 25 15	2,25	0,25
Celkem						1,00002

Utility Theory) a stejných pracovním postupem. Výsledek prokázal, že u poloviny klíčových problémů je potenciální vliv varianty zakonzervování stejný, jako u varianty plného provozu s tím, že tyto vlivy mají velkou až velmi velkou váhu, viz např. vliv na krajinný ráz, seismickou bezpečnost a odolnost, riziko vzniku havárií aj. Naopak příznivěji hodnocené vlivy mají převážně malou až velmi malou váhu, jako např. vlivy elektrárny na ekosystémy aj. Na základě přijaté definice bylo konstatováno, že *rozdílly potenciálního impaktu na životní prostředí mezi variantou zakonzervování (tzv. nulovou) a variantou zprovoznění nejsou významné.*

Závěrem k výstupu dodatečného referenčního materiálu Komise je třeba konstatovat, že „Komparativní porovnání environmentálních vlivů varianty neuvedení JE Temelín do provozu a jejího zakonzervování s variantou zprovoznění“ v žádném případě neposkytuje potřebnou informaci o důsledku uvedení JE Temelín do klidu. Málo podstatný vliv „zakonzervování“ potvrzuje číselný výpočet, kde po doplnění **tab. 4** výsledná známka pro takto definovaný stav je 2,132, což v porovnání se známkou 2,506 pro variantu plného zprovoznění nepředstavuje významnou změnu; číselný rozdíl 0,374 je irelevantní. Z uvedeného vyplývá, že deklarovaná a posouzená nulová varianta v dokumentech Melkského procesu je de facto varianta dočasného přerušení provozu, jinými slovy jedna ze souboru reálných variant standardně generovaných podle teorie EIA.

Současný stav umožňuje posoudit uvedení elektrárny do klidu podle různých scénářů diferencovaně, např. pro

různé časové horizonty. Protože oblast ekologických kritérií se jeví jako méně významná, byla by úloha silně kontroverzní především v oblasti kategorie kritérií ekonomických, sociálních a přijímaného rizika, tj. bezpečnosti. Takto definovaná kritéria v referenčním materiálu Komise nebyla uvažována.

Poznámka

Podrobné informace jsou v závěrečné zprávě „Posouzení vlivu JE Temelín na životní prostředí“ v archivu informačního střediska JE Temelín.

Literatura

[1] Posouzení vlivů Jaderné elektrárny Temelín na životní prostředí předložené v návaznosti na dobrovolný a nadstandardní postup podle části V. Protokolu z Melku. Zpráva Komise pro hodnocení vlivu JE Temelín na životní prostředí Praha, duben 2001, 238 stran.

[2] Říha, J. (1987): Multikriteriální posuzování investičních záměrů. SNTL Praha, 336 stran.

[3] Říha, J. (1995): Hodnocení vlivu investic na životní prostředí. Vícekriteriální analýza a EIA. Nakladatelství ACADEMIA Praha, 348 stran.

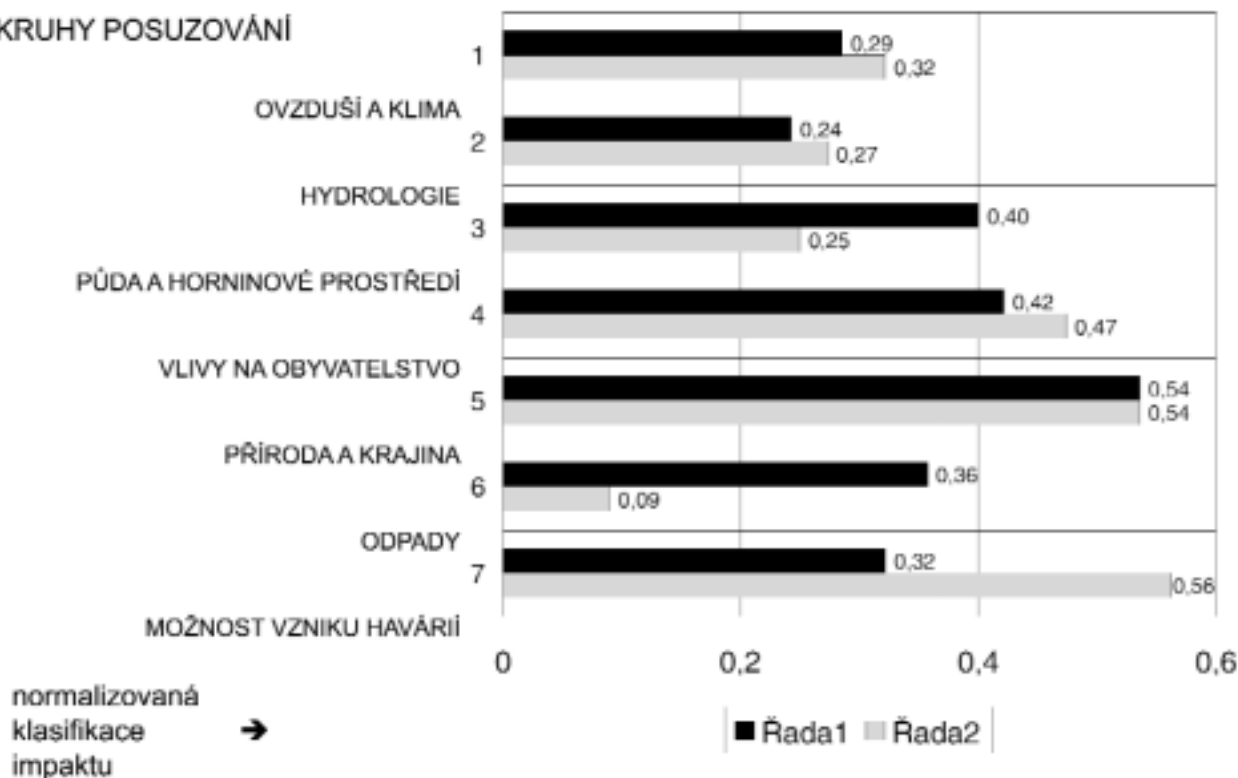
[4] Říha, J. (2001): Posuzování vlivů na životní prostředí. Metody pro předběžnou rozhodovací analýzu. Vydavatelství ČVUT Praha, 477 stran.

prof. Ing. Josef Říha, DrSc.

Emeritní profesor ČVUT v Praze

Obrázek 1 POSUZOVANÉ OKRUHY VLIVU JE TEMELÍN NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A JEJICH VZÁJEMNÉ POROVNÁNÍ

OKRUHY POSUZOVÁNÍ

Řada 1: vyjadřuje klasifikaci potenciálního impaktu pro rovnocenný význam posuzovaných okruhů – scénář hodnocení (A).

Řada 2: vyjadřuje klasifikaci potenciálního impaktu pro vážené skóre přisouzené jednotlivým okruhům – scénář hodnocení (B).

Tab. 3 Mimořádný význam a funkce nulové varianty v procesu EIA

⊗ **Varianta nulová** typu „no-build“ je často používána jako referenční úroveň pro posouzení ostatních variant. V tomto případě relativní impakty dalších variant jsou vyjádřeny jako změny vůči základnímu případu. Jestliže všechny varianty byly posouzeny tak, že mají záporné chování vůči srovnávací základně, potom by rozhodnutí mělo být takové, že není přijata žádná z nich a zůstává status quo, tzn. „nic nestavět“. Alternativně by pro další hlubší posouzení mohla být vybrána varianta, která se příliš neliší od varianty nulové, a která by mohla uvážít budoucí pravděpodobné demografické změny a změny v infrastruktuře.

⊗ **Nulová varianta pasivní**, tj. varianta bez projektu (*no-action, do-nothing, no-go, no-build*), ve smyslu varianty bez záměru (projektu), posuzuje důsledky absence záměru z hlediska impaktu (nerealizovaného projektu) na životní prostředí a společnost k současnému nebo vzdálenému časovému horizontu. Ve většině případů znamená posouzení současného stavu. V určitých případech to je ohodnocení kvality přírodního (krajinného) prostředí bez antropogenního zásahu. Jejím hlavním cílem má být určení pevného referenčního bodu pro ostatní varianty.

⊗ **Nulová varianta aktivní** (*aktive zero-variant, zero-plus*) představuje základní účelové (tvrdé) řešení, ve kterém není brán ohled na možnost preventivních, kompenzačních či zmírňujících opatření. Neuvažuje (zanedbává, ignoruje) vedlejší technické, ekonomické či socioekologické nepříznivé vlivy. Cílem této varianty je:

- formulovat počáteční stav interakcí v krajině po realizaci projektu,
- zanedbat druhotné vlivy na životní prostředí,
- vytvořit počáteční rámec informací pro ostatní komplikovanější varianty,
- naznačit potřebu výhodných technologií, organizačních či správních změn a tím odhalit možnost vyvolání úspor v oblasti investic

Tab. 4 Komparativní porovnání enviromentálních vlivů varianty neuvedení JE Temelín do provozu a jejího zakonzervování s variantou zprovoznění

Okruhy posuzování		Hodnocení impaktu varianty neuvedení a zakonzervování ZŮSTÁVÁ STEJNÉ	Hodnocení impaktu varianty neuvedení a zakonzervování JE PŘÍZNIVĚJŠÍ
O ₁	Ovzduší a klima	do ŽP formou výpustí	(A) ovzduší – uvádění radioaktivních látek (B) klima – potenciální vliv provozu chladících věží na klimatické faktory území
O ₂	Hydrologie	(A) zabezpečení a kvalita vody pitné	(B) zabezpečení a kvalita vody technologické (poznámka č. 1) (C) riziko radioaktivního znečištění recipientu v důsledku vypouštění tritiových vod
O ₃	Půda a horninové prostředí	(A) vliv na půdu a horninové prostředí (B) seismická bezpečnost	
O ₄	Vlivy na obyvatelstvo	(D) komunální hygiena (E) faktor pohody	(A) radiační hygiena–ovzduší (B) radiační hygiena–voda (C) radiační hygiena–potravní řetězec (poznámka č. 2)
O ₅	Příroda a krajina (fauna, flóra, ekosystémy)	(A) vliv na krajinný ráz (E) vliv na kulturní hodnoty (F) vliv na hmotné statky	(B) vliv na faunu, flóru, ekosystémy (C) vliv na lesní porosty (D) vliv na zemědělské kultury (poznámka č. 3)
O ₆	Odpady (včetně radioaktivních a chemických)	(C) vyhořelé palivo (D) ostatní odpady neradioaktivní	(A) radioaktivní odpady kapalné (bitumentace) (B) radioaktivní odpady pevné
O ₇	Možnost vzniku havárií	(A) prevence vzniku havárií (C) havarijní plány a připravenost	(B) radiologický vliv havárií na ŽP

Poznámky k tabulce:

1. Hodnoceno nad rámec superiorního řešení s ohledem na ekologický význam zachování původního množství vody v místním hydrologickém cyklu (nulový odběr a žádná ztráta).

2. Za situace neuvedení Jaderné elektrárny Temelín do provozu a jejího zakonzervování jsou všechny potenciální zdroje ozáření pracovníků a obyvatelstva pod plnou kontrolou a vzhledem k zastavení štepné reakce jsou tepelné a tlakové parametry v primárním okruhu na takové úrovni, že únik radioaktivních látek z tohoto okruhu je prakticky vyloučen. Přitom inventář radioaktivních látek v reaktoru v průběhu času klesá a jeho radionuklidové složení se mění ve smyslu snižujícího se podílu radionuklidů s krátkým fyzikálním poločasem. Skladované jaderné palivo, připravené pro případ dlouhodobého provozu elektrárny, je bezpečně uloženo tak, aby byla zajištěna jeho hermetičnost a vyloučeno vytvoření jeho kritické geometrie. Za těchto okolností je třeba předpokládat výrazně nižší příkon kolektivní efektivní dávky pro pracovníky než za provozu reaktoru. Nelze očekávat žádné ozáření obyvatelstva a nějaký nepříznivý vliv na jeho zdravotní stav.

3. Souvisí zejména se skutečností, že nedejde ke změnám mezoklimatu.

Střípky

Evropský seminář o důsledcích integrované prevence a boji proti znečištění

Dne 16. května byly na evropském semináři na téma Hospodářské důsledky integrovaného systému prevence a boje proti znečištění (IPPC) v Bruselu podrobně projednávány nejrůznější nástroje a přístupy, jichž mohou využít regulační a dozorné orgány k posouzení hospodářského odpadu nejlepších dostupných metod (BAT) uplatňovaných v této oblasti. Cílem zavádění metod BAT ke snížení průmyslového znečištění v souladu se Směrnicí o IPPC z roku 1996 je dospět v průmyslu k co největším ekologickým přínosům ná-

ladově co nejefektivnějším způsobem. Odborníci se zaměřili na posouzení kritérií pro měření odpadu metod BAT na konkurenceschopnost nejrůznějších průmyslových odvětví a na vyhodnocení dostupných nástrojů, jež příslušným schvalovacím orgánům umožňují vhodné posouzení dopadů. Semináře se zúčastnilo přes 150 odborníků z členských států EU a kandidátských zemí, zástupci průmyslu a nevládních ekologických organizací.

Zdroj: Informační centrum EU

ENVIKONGRESS Brno 2002 a problematika IPPC

Ve dnech 23. 4 – 26. 4. se konal v Brně ENVIKONGRESS s mezinárodní výstavou. Tématem doprovodného programu byla implementace IPPC v podmínkách Střední Evropy.

Vystavovatelé, odborná i širší veřejnost tak měli možnost se lépe seznámit se zákonem č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů /zákon o integrované prevenci/, který vychází ze směrnice EU č. 96/61/EC IPPC.

Nad ENVIKONGRESEM 2002 převzalo záštitu Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Svaz průmyslu a dopravy ČR, dále spolupracovali: Asociace čistírenských expertů ČR (AČE), Asociace producentů ekologických systémů ČR (ARES), České ekologické

manažerské centrum (ČEMC), Česko-německá průmyslová komora a Státní fond životního prostředí ČR.

Během těchto tří dnů bylo předneseno na sto příspěvků, které se týkaly implementace IPPC a zkušeností s ní u nás a v zahraničí. Seznam těchto příspěvků s krátkým obsahem je součástí sborníku „Implementace IPPC v podmínkách střední Evropy“, vydaného při této příležitosti. K dispozici je též anglická verze. Program ENVIKONGRESU lze najít na internetu na www.enviweb.cz. Důležité informace vztahující se k implementaci IPPC naleznete v časopise Planeta 1/2002, který vydává Ministerstvo životního prostředí, a na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu www.IPPC.cz a Českého ekologického ústavu www.ceu.cz.

Redakce

EIA Posuzování vlivů na životní prostředí – vydává MŽP ve spolupráci s Centrem EIA při Českém ekologickém ústavu

- Redakce: Mgr. Naděžda Bilincová, ČEÚ, Kodaňská 10, 100 10 Praha 10, tel. 67 22 52 88, e-mail: bilincova@ceu.cz.
- Administrace a objednávky: SEVT a. s., Pekařova 4, 18 106 Praha 8 – Bohnice, tel. 02/33 55 17 11, fax 02/33 55 34 22, e-mail sevt@sevt.cz.
- Předplatné měsíčníku Věstník a Zpravodaj MŽP s čtvrtletníkem EIA pro rok 2002 je 500,- Kč.
- Sazba: Litostudio.cz • Tisk: PeMa • Otištěné příspěvky nemusí vždy vyjadřovat stanovisko MŽP ČR